

Artikel van de Maand – Juni 2011

Theologie van het lijden (5) – Paulus' apostelschaplijden

Door Dr. Steef van 't Slot

Voordat we de beloofde zendingswaarnemingen in de tweede Korinthiërsbrief bekijken – dat doen we volgende maand – moeten we teruggaan naar een onderwerp dat we al eerder bestudeerden, namelijk de theologie van het lijden. Indertijd maakte ik een onderscheid tussen discipelschaps- en apostelschaplijden.¹ Dat laatste bekijken we nu aan de hand van hoe Paulus het verwoordde in zijn tweede brief aan de Korinthiërs.

Na de vele controverses die Paulus in 1 Korinthiërs behandelde, zijn verwijzingen naar een eerdere brief ‘met vele tranen’ en een ‘pijnlijk bezoek’,² begrijpen we het vele hartzeer dat hij *over die gemeente* leed. Ook waren er valse apostelen die hem en zijn bediening tegenwerkten.³ Het thema *apostelschaplijden* heeft daarom in 2 Korinthiërs een belangrijke plaats: hij geeft een blauwdruk van zijn lijdenstheologie.⁴ We zien verscheidene elementen:

Hij benadrukt Gods bewogenheid en troost, *niet* de zwaarte van zijn lijden,⁵ en beklagt zich er in geen van zijn brieven over. Hij bevecht het niet, trekt zich er niet uit terug, zoekt het niet te ontsnappen en bestraft er de duivel niet voor. Het enige dat hij deed was bidden, en anderen aanmoedigen hetzelfde te doen.⁶ Dat is de volwassen manier om met lijden om te gaan: het accepteren zo dat het je vormen kan.

Troost van God ontvangen diende voor Paulus het hogere doel, daardoor beter in staat te zijn *anderen* te troosten in *hun* lijden.⁷

Het apostolische lijden⁸ in Klein-Azië⁹ was meer dan een mens verdragen kon, bijna ten dode toe; slechts Gods wonderen van genade konden hen nog redden.¹⁰

Paulus stelt apostolisch lijden gelijk aan het lijden van Christus, zoals hij elders zegt.¹¹

De Korinthiërs hadden zelf met lijden te maken, en Paulus zag dat als een normaal onderdeel van het christelijke leven. Hij had geen affiniteit met een moeiten-vrij welvaartsevangelie.

In zijn lijden behield hij een eeuwigheidsperspectief.¹²

¹ Zie mijn artikelen 2008-08 & 2008-09. De term ‘apostolisch lijden’ mag gelezen worden als ‘zendelingslijden’

² 2 Kor. 2:3,4,1

³ 5:12b; 10:1,2,10-12; 11:4,5,13-15,20

⁴ 1:3-11

⁵ 1:3,4

⁶ 1:11

⁷ 1:4-7

⁸ 1:8 Apostolisch lijden (soms menselijkerwijs ondraaglijk) moet niet verward worden met gewone verleiding, die nooit zwaarder is dan waartegen men bestand is (1 Kor. 10:13)

⁹ Vergelijk bijv. met Hand. 13:50–14:22 en 19:23-31

¹⁰ 1:8-10

¹¹ Vergelijk 1:5 bijv. met 4:1 en Kol. 1:24

¹² 2 Kor. 4:16-18

Later in deze brief gaat hij uitgebreid in op de inhoud van zijn lijden¹³ en spreekt daarover ook in andere brieven.¹⁴

Paulus' lijden bestond deels uit de noodzaak zichzelf, zijn bediening, apostolische autoriteit en leer te verdedigen. 2 Korinthiërs geeft daarvan sterke voorbeelden.¹⁵ Zijn tegenstanders waren Joden die probeerden heidenchristenen joodse wetsbetrachting en besnijdenis op te leggen.¹⁶ Zij waren de 'zekere mannen die van Jakobus kwamen',¹⁷ hoewel ze niet door hem gestuurd waren, noch met zijn toestemming werkten. Jakobus stemde in met de bediening van Paulus en Barnabas onder de heidenen¹⁸ en vond dat van hen niet geëist mocht worden dat ze de wet van Mozes zouden houden, conform het besluit van de Vergadering van Jeruzalem.¹⁹ Deze Vergadering stelde zelfs dat 'enigen uit ons midden u met hun woorden verontrust hebben ... hoewel wij hun niets geboden hadden'.²⁰ Zulke Farizeeën werkten Paulus tegen en waren op eigen initiatief uitgegaan.²¹ Paulus bestreed hen, die hij ironisch 'superapostelen'²² noemde voor wat ze waren: 'schijnapostelen, bedrieglijke arbeiders, die zich voordoen als apostelen van Christus ... immers, de satan zelf doet zich voor als een engel des lichts'.²³

De ijver waarmee Paulus hen bestreed kan worden vergeleken met hoe hij, eerder in de brief, het nieuwe verbond verdedigde ten koste van het oude.²⁴ Met dat principe staat of valt het hele christelijke geloof. Feitelijk verloopt de hele verdedigingslijn in de laatste vier hoofdstukken via deze argumenten, inclusief het roemen en de hemelse openbaring.²⁵

Paulus' lijden is het waarmerk van zijn apostolische roeping,²⁶ hoewel hem dat in de ogen van zijn tegenstanders nu juist diskwalificeerde als apostel.²⁷ Hij werd hoofdzakelijk om drie redenen bekritiseerd: hij preekte zonder vergoeding te verlangen, hij leed, en hij weigerde op te scheppen over zijn geestelijke ervaringen.

De consequentie was dat zijn onzelfzuchtige *levensstijl* de wettigheid van de 'bediening' van die valse apostelen in twijfel trok, wier handelwijze op materiëel gewin gebaseerd was. Voor Paulus was zwakheid – niet kracht – het ware teken van een echte apostolische bediening.²⁸ Een belangrijk verschil tussen de problemen in beide brieven is dat die van 1 Korinthiërs zich in de gemeente bevonden, en die in 2 Korinthiërs te maken hadden met de autoriteit en wettigheid van Paulus' apostelschap.²⁹

¹³ 4:8,9; 6:4-10; 11:23-29; 12:10

¹⁴ Rom. 8:35; 1 Kor. 4:9-13.

¹⁵ 2 Kor. 4:12; 6:8; 10:1,10-12,18a; 11:4,5,12-15,19,20,22,23a,26b; 12:11b

¹⁶ Gal. 2; Hand. 15

¹⁷ Gal. 2:12

¹⁸ 2:9

¹⁹ Hand. 15:13-19

²⁰ 15:24

²¹ 15:5,1

²² 2 Kor. 11:5; 12:11

²³ 11:13-15

²⁴ 3:3-18

²⁵ 12:2-4

²⁶ Hand. 9:16

²⁷ Hafemann, in Hawthorne, Martin & Reid, *St. Paul & his Letters*, 1993:168

²⁸ 2 Kor. 12:9

²⁹ Hafemann, in Hawthorne, Martin & Reid, *St. Paul & his Letters*, 1993:174

